

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

แผนงานวิจัย

ศักยภาพการท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขง กรณีศึกษาจากเชียงคานถึงโขงเจียม

The Tourism Potential Toward to Thai - Lao of Khong River

: Case Study from Chiangkn to Khongjiam

โดย

ประจวบ จันทร์หมื่นและคณะ

ธันวาคม 2557

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาศักยภาพแม่น้ำโขงในการจัดการท่องเที่ยวทางเรือใน 7 จังหวัดภาคอีสาน (เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อานาจเจริญ อุบลราชธานี) โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ 1. ศึกษาภูมิศาสตร์เชิงลึกของแม่น้ำโขงและพื้นที่เชื่อมโยงไทย-ลาว เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขง 2. ศึกษาศักยภาพและความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวทางเรือของแม่น้ำโขง 3. ศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขงและพื้นที่เชื่อมโยงไทย-ลาว 4. ศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขงและพื้นที่เชื่อมโยงไทย-ลาว 5. ศึกษากฎหมายกรอบความร่วมมือ ข้อตกลงต่าง ๆ ไทย-ลาวรวมทั้งอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขง

การศึกษาด้านภูมิศาสตร์ พบว่าภูมิศาสตร์แม่น้ำโขงมี 3 ลักษณะที่สนับสนุนการท่องเที่ยวลักษณะที่ 1 แม่น้ำโขงจะมีเกาะ แก่ง ดอน เล็กๆ กระจุกกระจายตลอดแม่น้ำโขง บริเวณจากอำเภอเชียงคาน อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย จนถึงจังหวัดบึงกาฬ ด้วยภูมิศาสตร์ลักษณะนี้ ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับความเร็วปานกลาง เช่น ที่จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ ลักษณะที่ 2 แม่น้ำโขงราบเรียบด้วยสายน้ำ ไม่มีเกาะ แก่งดอน สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางเรือที่สามารถล่องแม่น้ำโขงชมแหล่งท่องเที่ยวสองฝั่งแม่น้ำโขงจึงพบการท่องเที่ยวทางเรือถึง 2 แห่งที่จังหวัดนครพนม นำนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขง ลักษณะแม่น้ำโขงบริเวณนี้จึงเป็นพื้นที่ศักยภาพ มีความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวทางเรือ ลักษณะที่ 3 เป็นแก่งหิน โขดหิน ที่มีลักษณะโดดเด่น แตกต่าง มีสีสัน ซึ่งจะพบภูมิศาสตร์ลักษณะนี้ตั้งแต่พื้นที่อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ ผ่านอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ลักษณะภูมิศาสตร์เช่นนี้ทำให้เกิดการท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขงที่ใช้ความงามของแก่ง โขดหิน เช่น แหล่งท่องเที่ยวหาดสลึง แหล่งท่องเที่ยวสามพันโบก อำเภอโพธิ์ชัย รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวแม่น้ำสองสีที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ภูมิศาสตร์แม่น้ำโขงสามารถจัดการท่องเที่ยวทางเรือได้ตลอดทั้งปี

ด้านแหล่งท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขงในระยะ 3 กิโลเมตร พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยนั้นมีหลากหลายกว่า สปป.ลาว เนื่องจากมีชุมชนที่หนาแน่น มีการตั้งถิ่นฐานและสร้างแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขึ้นตามแม่น้ำโขง ปรากฏเห็นเช่นวัดและพระธาตุต่างๆ ส่วน สปป.ลาว มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งจะพบการจัดการท่องเที่ยวภายในประเทศ ทั้งนี้มรดกทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่ทั้งสองประเทศมีร่วมกันคือ พระธาตุ บั้งไฟพญานาค ประเพณีแข่งเรือยาว และการไหลเรือไฟ

สำหรับการท่องเที่ยวทางเรือนั้นผลการศึกษาพบว่าสามารถล่องเรือท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขงได้ตลอดทั้งปีเช่นกับผลการศึกษาทางภูมิศาสตร์ โดยข้อสรุปในมิติการท่องเที่ยวพบว่าปัญหาในการล่องเรื่อนั้นหาใช่เกาะ แก่ง หรือสันดอน เพียงแต่เป็นพื้นที่อุปสรรคเท่านั้น ปัญหาสำคัญกลับเป็นนโยบายด้านการส่งเสริมการ

ใช้ประโยชน์ร่วมกันเพื่อการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ นอกจากนี้ผลการศึกษาด้านการท่องเที่ยวยังพบว่าอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวที่ประกอบไปด้วยการขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย สุขอนามัย และการอำนวยความสะดวกในการข้ามแดน อนึ่งการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ ครอบคลุมลักษณะการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าเป็นห่วงต่อการท่องเที่ยวทางเรือยังรวมถึงยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนของทั้งสองประเทศ กฎหมาย และขาดเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างรัฐบาลท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และชุมชนการท่องเที่ยว ข้อเสนอเร่งด่วนจากการศึกษาครั้งนี้มี 4 ประเด็น ประเด็นแรกคือเร่งเจรจาพุดคุยระดับรัฐ เพื่อเปิดพื้นที่ด้านกฎหมายข้อบังคับระหว่างประเทศให้เป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวทางเรือ ประเด็นที่ 2 เร่งปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีให้เกิดขึ้นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มจีน ญี่ปุ่น เกาหลี รวมถึงเวียดนาม ประเด็นที่ 3 เพิ่มศักยภาพให้เอกชนผู้ประกอบการ และชุมชนที่มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยว และประเด็นที่ 4 การประชาสัมพันธ์ผ่านการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรมีช่องทางในโลกอินเทอร์เน็ตโดยใช้ภาษาที่เป็นสากล(อังกฤษ) และเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว

Abstract

This study focuses in the potential of boat tourism management along the Mekong River in the northeast Thailand (Loei, NongKhai, BuengKan, NakhonPhanom, Mukdahan, AmnatChareon, and UbonRatchathani) and southern Laos (Vientiane, Vientiane Prefecture, Bolikhamxai, Khammouan, Savannakhet, Salavan, and some part of Champasak). The objectives of this study were to (1) Study the Mekong geography context between Thailand and Laos, (2) Study of the potential and possibility of boat tourism, (3) Study of tourism resources in trans-boundary area, (4) Study of the facilities, and (5) Study of tourism law, international agreement and obstacle in tourism development in the area of the study.

The study in the geography context revealed that there are 3 aspects support to tourism development are as following(1) there are many rapids, island, sand dune along the Mekong River in the upper of the area of the study – Loei, NongKhai, and Bueng Kan.(2)in the middle – NakhonPhanom, and Mukdahan, the watercourse was stretch and no submerged rocks, and (3) in the lower – AmnatChereon, and UbonRatchathani, there are plentifully of outstanding bizarre rocks consist of rock outcrop, natural pothole, mushroom rock. All of the geography aspectswere support tourism all year round.

The tourism dimension, this study found that tourism resources along the Mekong River in the area of the study were attributed as Ecotourism and Historical tourism mixed with intangible heritage e.g. Naga fireball, Long-tail boat racing, and the festival of the Illuminated Boat procession. For boat tourism, this geography's study conduct that it is no obstacle for floating all year round.The river tourism required various factors which influence their trips' decision making as follows; (1) security and facilities, (2) sanitation, and (3) effective border control and essential information providing. Furthermore, the tourism aspect in the area should be appropriately implemented, and tourism-niches should be arranged as historical tourism, ecotourism, cultural tourism, and ethnic tourism. The obstacles of boat tourism were unclear tourism strategy, cross-border conflict, international

law, and lack of networking between local government, entrepreneurs and communities in both countries.

The recommendations from this study can be generated of 4 points e.g.(1)the tourism law or agreement along Mekong River between Thailand and Laos government should be developed, (2) facilities and infrastructure for Boat tourism should be improved, (3) Capability building and support to the local entrepreneur and private sector, and (4) promote of tourist attractions in the area of the study in social network. From the important statement, boat tourism in Thailand and Laos must be linked to the tourism pattern and matched to the resources and activities, e.g., ecotourism, community-based tourism, and ethnic tourism. To enhance the marketability of boat tourism, a sustained objective should be to create international cooperation, especially in boat tourism development strategy. Finally, each strategy should be realized and used as a tool in applying for protection the Mekong cultural landscapes, ethnic minority rights, and poverty reduction to the local community.